

MEB - AGS - ÖABT
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
ÖĞRETMENLİĞİ
ÇÖZÜM - 5

Bu denemenin her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, denemenin tamamının veya bir kısmının Yayınevimizin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve denemenin hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

Bu testte 50 sorunun çözümü vardır.

1. Sakin nun [ن] harfinden sonra ye (ي) harfi gelirse; idgam-ı meal gunne olur.
- Sakin nun [ن] harfinden sonra (ب) harfi gelirse; iklab olur.
- Sakin mim (م) harfinden sonra (ب) harfi; ihfa-i şefevi olur.
- Sakin be (ب) harfinden sonra (ا) harfi; İdgam-ı mütecaniseyn olur.

Cevap: B

2. Hezreme: Kur'an'ı tecvid kaidelerini göz ardı edip, harfleri birbirine katarak çok süratli okumak anlamına gelir.

Cevap: D

3. III ve IV. öncüllerde hu zamiri uzatılarak okunurken I ve II. öncüllerde ise hu zamiri uzatılmaz. He'den önceki harf harekeli ise uzatılarak okunur.

Cevap: A

4. Birbirine yakın yerlerde iki ayrı yere konulan üçer noktadan ibarettir. Bu işaretlerin bulunduğu yerlerden yalnız birinde durulabilir.

CEVAP: B

5. Bilimsel tefsir, Kur'an'daki evren, insan ve canlılarla ilgili ayetlerin, pozitif bilimlerin verileriyle tefsir edilmesini amaçlayan akım ve ekole verilen isimdir. Bu tefsire İLMİ TEFSİR de denilmektedir. Bilimsel tefsirin "dirayet tefsirinin" başlaması ile birlikte başladığı söylenir. En önemli şahsiyet Gazali-*İhya ve Cevahirü'l-Kuran* eserlerinde gelmiş geçmiş tüm ilimlerin Kur'an'da bulunduğunu savunmuştur. Gazali'den sonra Fahrüddin Razi-*Mefatihul-Ğayb* kevnî ayetleri tefsir eder. Bilimsel tefsir ekolu 20. asırda Mısırlı Tantavi Cevheri ile zirveye ulaşır. Cevheri *el-Cevahir fi tefsiril-Kur'an* adlı 25 ciltlik bir bilimsel tefsir kaleme almıştır.

Soruda verilen örnek de ilmi tefsir için verilen örneklerden bir tanesidir.

Cevap: B

6. Müşkilü'l Kur'an; Kur'an'ın bazı ayetleri arasında ihtilaf ve tezat gibi görünen hususlar olarak tanımlanabilir. Soruda verilen örnekler de Müşkilü'l Kur'an ilmine aittir.

Cevap: A

7. Kur'an'da kendi ismiyle belirtilmeyip bunların yerine insan, melek, cin, hayvan, ağaç, yıldız ve şehir için kullanılan zamir, işaret isimleri, zaman ve mekân isimleri, künye, lakap ve vasıf gibi kapalı kelime ve ifadelerle zikredilen hususlara "mübhemâtü'l-Kur'ân" denilmiştir.

Heca harfleri bunlardan biri değildir.

Cevap: E

8. Abdullah b. Abbas: Mekke Tefsir Ekolü'nün kurucusu olarak kabul edilir. Hibru'l Umme ve Tercümanü'l Kur'an ünvanlarıyla bilinir. Kur'an'ın tefsiri konusunda H. Muhammed'in duasına mazhar olmuştur.

Cevap: A

9. Müşkilin Tavzihi: Kur'an'ın bazı ayetleri arasında ihtilaf ve tezat gibi görünen hususların açıklanmasıdır. Soruda verilen örnekler de müşkilin tavzihine aittir.

Cevap: B

10. MUHARREF: Senedi veya metni değişikliğe uğramış hadis anlamında terimdir. Tahrif, daha ziyade şekilleri birbirine benzeyen ve okunuşları birbirine yakın olan isim ve kelimelerden meydana gelmektedir.

“حَيَّانُ بْنُ ضَمْرَةَ” adının “جبار بن صخر” şeklinde

“رَمَى أَبِي يَوْمَ الْأَحْزَابِ” (Übey b. Kâ'b Hendek Gazvesi'nde yaralandı) cümlesindeki “أَبِي” kelimesini “رَمَى أَبِي يَوْمَ الْأَحْزَابِ” okuyarak ifadeyi “رَمَى أَبِي يَوْمَ الْأَحْزَابِ”

(Babam Hendek Gazvesi'nde yaralandı) şekline dönüştürmesi.

Cevap: B

11. MÜSNEDLER: (Sahabe ismine göre) Hadisleri sahabe ismine göre tertip edip sadece merfu hadisleri alan eserlerdir. Başka bir tanımla ise şunu diyebiliriz: Hadisin ilk ravisi olan sahabilere göre alfabetik olarak sıralayan eserlerdir. Müsnedlerde sadece peygamberimize ait hadislerle yer verilip sahabe ve tabiin sözlerine yer verilmez. En meşhuru Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'i'dir.

Cevap: B

12. Senet veya metne, aslında olmayan sözler eklenmiş hadis müdrec hadis olarak bilinmektedir. Soruda verilen örnek müdrec hadise örnektir.

Cevap: D

13. Parçada sözü edilen sahabe Ebu Hureyre'dir.

Cevap: A

14. Soruda verilen A, B, C ve D seçenekleri hadis uydurma sebepleri arasında yer almaktadır.

Cevap: E

15. Dört Halife Dönemi'nin özellikleri kısaca şöyle sayılabilmektedir:

- Kur'an-ı Kerim bir mashafta cemedilmiştir.
- Hadisler tedvin edilmemiştir.
- Sahâbenin üzerinde icmâ ettiği hükümler oluşmuştur.
- Farazi meseleler üzerinde durulmamıştır.
- Meselelerin şûra yoluyla halledilmesinin sonuçlarından biri olarak ihtilaf az olmuştur.
- Re'ye serbestlik vardır ve taassub yoktur.
- Fıkıh tedvin edilmemiştir. Ancak sahabenin fetvâ ve icthadları günümüze ulaşmıştır.

Cevap: B

16. Başlangıçta İbrahim'in Yaşar'dan bedel karşılığı istemesi icare talebidir. Yaşar'ın ise karşılıksız olarak kullandırması ariyet yani ödünç verme akdidir. İbrahim'in Yaşar'a muhafaza etmesi için eşya bırakması vedia yani emanet akdidir. En sonda ise İbrahim'in boş olan depoyu doldurup vermesi hibedir.

Cevap: B

17. Oruç bozma kefareti: Oruç bozmanın kefareti: Eğer imkânı varsa bir köle azat etmek, buna gücü yetmiyorsa ara vermeksizin iki ay süreyle oruç tutmak, eğer buna da gücü yetmiyorsa altmış fakiri sabahlı akşamı doyurmaktır.

Yemin kefareti: Ailenize yedirdiğinizin orta hallisinden on fakire yedirmek yahut onları giydirmek yahut da bir köle azat etmektir. Bunlara gücü yetmeyenin peş peşe üç gün oruç tutması gerekir.

Adam öldürme kefareti: Mümin bir köle azat etmek, eğer buna güç yetmezse iki ay peş peşe oruç tutmak suretiyle ödenir.

Zihar kefareti: Hanımlarından zihar ile ayrılmak isteyip de sonra söylediklerinden dönenlerin onlarla temas etmeden önce bir köleyi hürriyete kavuşturmaları gerekir. Buna (köle azat etmeye) imkân bulamayan kimse, temas etmeden önce aralıksız olarak iki ay oruç tutmalıdır.

Hacda tıraş olma kefareti: Ya üç gün oruç tutmak ya da altı fakiri doyurmak ya da koyun kurban etmektir.

Cevap: A

18. Istislah: İslâm fıkhnın genel ilkelerine, özellikle de şer'an onaylandığına veya reddedildiğine dair bir delil bulunmayan maslahata göre hüküm verme yöntemini ifade eden fıkıh usulü terimi. Sahâbe döneminde re'y ichtihadının kapsamı içinde istislâh yönteminin ağırlıklı olarak yer aldığı, sosyal gelişmelere paralel olarak gerçekleştirilen idarî, adlî ve malî yapılanmada bu prensibin büyük rol oynadığı görülmektedir.

Cevap: B

19. Fatiha suresini okumak, zammı sure okumak, rûkûdan tam olarak doğrulmak(tuma'nine) Hanefi mezhebine göre namazın vaciplerindendir. Birinci ve ikinci secdeyi yapmak ise farzlarındandır.

Tahiyyattan sonra salavat okumak ise Hanefi mezhebine göre müekked sünnet iken Şafii mezhebine göre vaciptir.

Cevap: E

20. İstihsan: Fıkıhta özel gerekçelerle açık kıyastan, genel ve yerleşik kuraldan ayrılıp olayın özelliğine uygun çözüm bulma metodunu ifade eden şer'î dildir.

Cevap: C

21. I. KUDÜM: Hac niyetiyle ihrama giren afakîlerin Mekke'ye geldiklerinde yaptıkları ilk tavafa denir.
II. VEDA: Haccın edasından sonra memleketine dönmek isteyen hacının yaptığı tavafa denir.
III. İFADA: Hacın rûknü olan tavaf, ifada tavafı veya farz tavaf da denen ziyaret tavafıdır.
IV. TAHİYYATÜ'L MESCİD: Mescid-i Haram'a girince yapılan ilk tavafıdır.

Cevap: D

22. REC'AT: Bazı Şiî gruplarına göre imamın ölümünden veya gaybete girmesinden sonra zuhuru, İsnâaşeriyye Şîası'na göre ise kıyametin kopmasından önce imamların ve onlara zulmedenlerin yeniden dünyaya dönmesi anlamında bir terimdir.

Cevap: A

23. İstidrac: İnkârcıların tedricî olarak felâkete yaklaştırılırken geçici bazı başarılar kazanması anlamına gelen hârikulâde olaylardan biridir. Soruda anlatılan Firavun olayı da istidraca örnektir.

Cevap: D

24. Ulu'l azm sözlükte “sabırlı, gayretli ve kararlı kimseler” demektir. Bu tabir Kur'an'da, Resûl-i Ekrem'e peygamberlerden azimli ve kararlı olanların sabrediş gibi sabretmesinin emredildiği bir âyette geçmektedir (el-Ahkâf 46/35). Ahzâb sûresinde (33/7) peygamberlerden ağır taahhüt (mîsâk) alındığı belirtildikten sonra onlardan özellikle bir kısmının zikredilmiştir. Ulu'l Azm peygamberler ise; Hz. Nuh, Hz. İsa, Hz. Musa, Hz. İbrahim, Hz. Muhammed (a.s)

Cevap: A

25. İBAZİYYE:

- İmam için soy sop önemli değildir.
- İmam vasiyet ve tayinle değil serbest seçimle iş başına gelir.
- Büyük günah işleyenler küfrü nimet manasında kâfirdirler.
- Müslüman grupların yaşadığı topraklar İslam yurtdur. Onlarla evlenmek ve onlara varis-muris olmak caizdir.
- Ru'yetullah mümkün değildir Şefa'at yoktur.
- Aynı zamanda günümüze kadar da varlığını devam ettiren haricilerin koludur.

Cevap A

26. Mutezile'nin, Yüce Allah'ın zatının şimdi ve gelecek zamanlarda, dünya ve ahiret hayatında, görülmesi keyfiyetine karşı çıkmaları tevhid sistemlerinin çok önemli bir parçasını oluşturur. Bu sebeple Mutezile, Kur'an'da zâhiren Allah'ın görüleceğine dair olan âyetleri müteşâbih olarak nitelendirir. Bu tür âyetlerin te'vil edilmesi gerektiğini savunur.

Cevap: E

27. Adını “karşılıklı şekilde birbirine engel olmak” anlamındaki temânu'kelimesinden alan bu delil, kâinatta Allah'tan başka ilâhların mevcudiyeti hâlinde evrenin vücut bulmasının imkânsızlığı fikrine dayanır. Buna göre Allah'tan başka ilâhlar olsaydı bunlar mutlaka evreni yaratma ve yönetme iradesi gösterirdi. Bu durumda ya her ilâhın iradesi geçerli olur veya hiçbirinin iradesi geçerli olmaz ya da birinin iradesi geçerli, diğerlerininki geçersiz olur. İlk iki ihtimal dikkate alındığında aklen evren aynı anda hem var hem yoktur veya ne var ne yoktur gibi bir sonuçla karşı karşıya kalınır ki bunların her ikisi de tutarsızdır. Üçüncü ihtimale göre iradesi geçersiz olanlar gerçek ilâh sayılmaz, geçerli olan ise evrenin gerçek yaratıcısıdır ki o da Allah'tır.

Cevap: D

28. Mürcie'nin ortaya çıkışında etkili olan sebeplerin başında Hâricî zihniyeti, Emevî - Hâşimî çekişmesi, Emevîlerin politik ve ekonomik siyaseti, kentleşme sürecinin doğurduğu siyasal, ekonomik ve toplumsal problemler yer almaktadır. Hz. Osman'ın öldürülmesinden sonra gelişen olaylar, Cemel ve Sıffin savaşları, Hakem Vak'ası, ayrıca büyük günah işleyenleri ve kendi dışındaki Müslümanları tekfir eden, devlet geleneğine sahip bulunmayan ve medenî hayata alışmamış olan Hâricîler karşısında bütün Müslümanların eşitliğini ve medenî hayatı savunan ılımlı ve uzlaşmacı bir zihniyetin doğması kaçınılmaz bir sonuçtu. Onlara göre böyle bir durumda yapılacak en doğru tavır onların durumlarını Allah'a havale etmektir. Bu da irca olarak isimlendirilmiştir.

Cevap: C

29. Vehhabilik Suudi Arabistan'ın resmî mezhebidir. Müslümanların kutsal saydıkları birçok değeri yıktıkları için mabed yıkıcılar ismi de verilmiştir.

CEVAP: C

30. Dürziler, ruhun bir cisimden başka bir cisme intikaline inanmaktadırlar. Ancak buna tenâsüh değil takammüs adını verirler. Bu nazariyeye göre ruh ölmez, ölen yalnızca cisimdir. Yani Dürzilere göre ruh, gömlek değiştirir gibi beden değiştirir. Cisim her hangi bir belaya uğrarsa ruh onu terk ederek başka bir gömleğe geçer, dolayısıyla ruh olduğu gibi kalırken, değişen sadece cisimler ve cesetlerdir. Takammüs inancı, Dürziliğin benimsediği en önemli inanç esaslarından birisidir.

Cevap: B

31. Amr b. As: Hz. Ömer devrinde gerçekleştirdiği fetih sebebiyle "Mısır Fatih'i" ünvanını almış ve buraya vali olarak atanmıştır. Aynı zamanda Fustat adı verilen ordugâh şehrini kurmuştur.

Cevap: A

32. Soruda verilen bilgiler Sebelilere aittir. Günümüzde Yemen'de bulunan Sebe'nin başkenti olan Marib bölgesinde yaşamışlardır. Burada yapmış oldukları baraj büyük bir felaketle yıkılmış; Kur'an-ı Kerim'de buna temas etmiştir.

Cevap: B

33. Yermük: Hz. Ebu Bekir

Köprü: Hz. Ömer

Celula: Hz. Ömer

Kadisiye: Hz. Ömer

Büveyb: Hz. Ömer

Cevap: A

34. Paragrafta bahsedilen savaş Ecnadeyn Savaşı'dır. Bu savaştan iki yıl sonra kazanılan Yermük Zafere'yle de bölgenin fethi tamamlanmıştır.

Cevap: B

35. Mescid-i Kibleteyn: İlk adı, içinde bulunduğu kabile bölgesinden dolayı Benî Selime Mescidi iken Resûl-i Ekrem'in burada öğle veya ikindi namazını kıldırıldığı sırada nâzil olan Bakara sûresinin 144. âyeti uyarınca kiblesini Kudüs'teki Mescid-i Ak-sâ'dan Kâbe'ye çevirmesi üzerine bugünkü adını almıştır.

Cevap: A

36. Kündekari dekoratif amaçlı bir doğramacılık tekniğidir. Tezhip teknikleri arasında yer almaz.

Cevap: D

37. Hâtime tezhibi (Ketebe veya ferağ kaydı): El yazması kitaplarda bitiş bölümüne yapılan bezemelerdir. Eserin özeti ve neticesi durumunda olan bu bölüm son sözdür. Mushaflarda Nâs sûresinin devamında hattat bitiş duasıyla birlikte imzasını içeren ibareyi, kitabın yazılış tarihini, nerede yazıldığını belirtir (ferağ kaydı). Son sayfada bulunan yazı, âyet veya hattatın imzası da olsa (ketebe) bitiş genellikle ya ikizkenar yamuk veya üçgen şeklinde bir yazı sahası içine yazılır.

Cevap: A

38. Menzil: Sözlükte “inmek, konaklamak, misafir olmak” anlamında kullanılmaktadır. Osmanlı Devleti’nde ise daha çok resmî haberleşmeyi sağlayan posta teşkilâtını ifade eden bir kavramdır. Osmanlı Devleti’nde haberleşme ilk önce ulaklarla ve ulak hükmü yoluyla sağlanıyordu. Ulaklar ihtiyaçları halinde hayvanlara el koyabilir, geçtikleri yerlerde hayvanlarının ve kendilerinin iâşesi temin edilirdi. Hareket serbestliği olan ulakların ellerindeki ulak hükmünü kullanarak halka eziyet etmeleri üzerine Kanûnî Sultan Süleyman döneminde 946’da (1539) Vezîriâzam Lûtfî Paşa bu sistemi yeni baştan teşkilâtlandırdı.

Cevap: A

39. Gazali’nin kendi şahsi iç tecrübe ve şuur hâllerinin öneminden bahsettiği eseri *El Munkız mine’d Dala’*’dır.

Cevap : A

40. Dehriyyun ekolünün İslam dünyasındaki en önemli temsilcisi İbnu’r Ravendi’dir.

Cevap: A

41. Parçada anlatılan ve kurucusu Aziz Anselm olan delil Ontolojik Delil’dir.

Cevap: A

42. Tenzihi Din Dili: Tanrı’nın günlük dil ile tanımlanması mümkün değildir. Bundan dolayı biz ancak onun ne olmadığını söyleyebiliriz. Fakat bu tutum “Tanrı’nın bilinemeyeceği” tehlikesini de doğurmaktadır. Tanrı hakkında ancak olumsuz bir dil kullanabileceğimizi ileri süren filozoflar “Musn ibn Meymun ve İbn-i Sina” örnek verilebilir.

Cevap: C

43. Soruda verilen ideal site teorisi Gazali’ye aittir.

Cevap: E

44. Alfred Adler: Din duygusunun, insan psikolojisinin bir ürünü olduğunu ancak Tanrı inancının insandaki inanma ihtiyacının bir ürünü olduğunu savunur. Adler’e göre din güçlü bir sosyal harekettir.

Tanrı’yı insanlar ortaya çıkarmıştır, der.

İnsan kendisini eksik ve zavallı bir varlık olarak görür. Tam da bu sebeple mükemmel ve mutlak güce sahip bir varlığa inanmak ister ki bu varlık Tanrı’dır.

Cevap: E

45. Yaşlılık döneminde ibadetlerde kısmen azalmalar görülür. Dinî duyguların daha derinden yaşandığı dönemdir. İnançta tevekkül ve teslimiyetin ağır bastığı bir dönemdir.

Cevap: D

46. Dinî kapsayıcılık, gerçekte sadece bir dinî inancın doğru olduğundan hareket etmekle beraber, diğer dinî inanç sahiplerinin dolaylı da olsa söz konusu dinî inancın kapsamına dahil edilebileceğini öngören bir yaklaşımdır.

Cevap: D

47. İnfomal: Doğal ortamda kendiliğinden gerçekleşir. Yani bayramda bir babanın çocuğuna el öpmeyi öğretmesi yeri ve zamanı geldiği için kendiliğinden gerçekleşen bir eğitimidir. İnfomal eğitim planlı ve programlı değildir. Yani hiçbir anne ya da baba ben bayramda çocuğuma el öpmeyi öğreteceğim ve bunun kazanımları şunlardır, amaç ve hedeflerim şunlardır, eğitim şu kadar sürecektir diyerek bir plan program hazırlamaz. Bir plan vardır ama bu plan yazılı değildir. Burada hedef çocuğa kültürel bir değeri (büyüklerin elini öpmeyi) aktarmaktır. İnfomal eğitimde öğreticiler profesyonel değildirler. Yani anne babalar el öpme konusunda eğitim alan profesyonel öğreticiler değildirler. Olumlu olabildiği gibi olumsuz da olabilir. Yani bir çocuğun sokakta diğer arkadaşlarıyla oynarken kötü sözler öğrenmesi de bir infomal eğitimidir fakat olumsuz sonuçlara sahiptir. İnfomal eğitimde ortam önceden belli değildir. Bu da aslında plan ve programsız oluşuyla alakalıdır. Yani anne babası çocuğu için ben abimin evinde çocuğuma el öpmeyi öğreteceğim diye bir plan program yapmaz. İnfomal eğitim yeri ve zamanı geldiğinde kendiliğinden gerçekleşir. İnfomal eğitimde en yaygın öğrenme yolu gözlem ve taklittir. Annesinden babasından görerek ve onları taklit ederek bir çocuğun sigaraya başlaması buna bir örnektir.

Cevap: B

48. Medresede ders okutmakla görevli olan hocaya verilen isim muid değil müderristir.

Cevap: C

49. ERMENİ KİLİSESİ: Aziz Grigor'un öncülüğünde Hıristiyanlığı benimseyen ve sadece ilk üç ekümenik konsili kabul eden Ermenilerin, Katolik ve Ortodokslardan farklı olan mezheplerine verilen isimdir. Ermeni kilisesi III. yüzyılın ilk yarısında ortaya çıktı. Öncelikle kilisenin geleneksel kurucusu Aziz Gregory'nin (Gregoire, Grigor) misyon faaliyetleri sayesinde gerçekleşmiştir. Ekümenik konsillerden ilk üçünü (İznik, İstanbul ve Efes) kabul eden Ermeni kilisesi Kadıköy Konsili'ni tanımaz, diğer konsiller hakkında da bir fikir beyan etmez.

Cevap: E

50. Soruda verilen bilgiler Ferisilere aittir. Bunun dışında Ferisiler hakkında birkaç bilgi daha verelim. Haşmonaim dönemindeki politikaları beğenmedikleri için onlara ayrılanlar anlamında ferisi denmiştir. Ferisilik mezhebi mabedin MS 70 yılında yıkılmasıyla rabbani Yahudilik adıyla varlığını devam ettirmiştir. Modern dönemde ise bu mezhep Ortodoks adıyla bilinmektedir.

Cevap: D